
Informe d'avaluació d'impacte de gènere del Plan Estratègic de la Cultura a Castelló

Òrgano que ho emiteix: Negociat d'Igualtat
Núm. Expedient 48071/2023
Assumpte: Informe d'avaluació de l'impacte de gènere del Pla Estratègic de la Cultura a Castelló

Eva Boix Beltrán, agent d'igualtat del Negociat d'Igualtat que subscriu, emet el següent informe

ANTECEDENTS

El present informe respon a la sol·licitud del Negociat de Cultura en data 3 d'abril de 2023 per a realitzar l'Informe d'Avaluació de l'Impacte de Gènere del Pla Estratègic de la Cultura a Castelló.

CONTINGUT DE L'INFORME

- I. Descripció general del Pla
- II. Informació i documents facilitats pel Departament responsable del Pla
- III. Vinculació amb objectius programàtics i normatives en matèria d'igualtat de gènere
- IV. Anàlisi de gènere segons l'àmbit d'actuació
- V. Anàlisi de gènere segons l'accés a la informació i participació
- VI. Valoració global de l'impacte de gènere
- VII. Propostes per a millorar per a incorporar l'enfocament de gènere en el Pla

I. Descripció general del Pla

El Pla Estratègic de Cultura estableix un mètode per a planificar projectes a llarg termini. Així, el termini per a implementar-lo és de deu anys en què el personal tècnic de l'Ajuntament haurà de classificar els projectes plantejats segons la seua participació en les línies estratègiques en les quals s'estructura el Pla. Aquest document busca estimular, dinamitzar, facilitar i donar suport a les diferents iniciatives culturals que responguen a necessitats de la ciutadania.

El Pla s'estructura en 5 línies d'intervenció que es desenvoluparan entre l'any 2023 i el 2033.

*Línia Blanca: Projectes desenvolupats amb governança participativa.

*Línia Groga: Projectes encaminats a donar impuls a la creació local i la cultura en valencià.

*Línia Roja: Projectes per la igualtat.

*Línia Blava: Projectes amb cultura democràtica.

*Línia Verda: Projectes amb retorn social.

II. Informació i documents facilitats pel departament responsable del Pla

S'ha tingut accés als expedients de Gestiona del Pla i als següents documents:

- Sol·licitud d'informe d'impacte de gènere del Pla.
- Pla Estratègic de la Cultura a Castelló
- Annexos Pla
- Documentació prèvia a la redacció del Pla.

III. Vinculació amb objectius programàtics i normatives en matèria d'igualtat de gènere

1. Fonament jurídic de l'obligació d'incorporar la igualtat de gènere:

- **Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la Igualtat Efectiva de Dones i Homes.**

Article 14. Criteris generals d'actuació dels Poders Públics.

Als fins d'aquesta Llei, seran criteris generals d'actuació dels Poders Públics:

1. El compromís amb l'efectivitat del dret constitucional d'igualtat entre dones i homes. [...]

11. La implantació d'un llenguatge no sexista en l'àmbit administratiu i el seu foment en la totalitat de les relacions socials, culturals i artístiques.

Article 15. Transversalitat del principi d'igualtat de tracte entre dones i homes.

El principi d'igualtat de tracte i oportunitats entre dones i homes informarà, amb caràcter transversal, l'actuació de tots els poders públics. Les administracions públiques ho integraran, de manera activa, en l'adopció i execució de les seues disposicions normatives, en la definició i pressupost de polítiques públiques en tots els àmbits i en el desenvolupament del conjunt de totes les seues activitats.

Article 19. Informes d'impacte de gènere.

Els projectes de disposicions de caràcter general i els plans d'especial rellevància econòmica, social, cultural i artística que se sotmeten a l'aprovació del Consell de Ministres hauran d'incorporar un informe sobre el seu impacte per raó de gènere.

Article 20. Adequació de les estadístiques i estudis.

A fi de fer efectives les disposicions contingudes en aquesta Llei i que es garantisca la integració de manera efectiva de la perspectiva de gènere en la seua activitat ordinària, els poders públics, en l'elaboració dels seus estudis i estadístiques, deuran:

- a) Incloure sistemàticament la variable sexe en les estadístiques, enquestes i recollida de dades que duguen a terme.
- b) Establir i incloure en les operacions estadístiques nous indicadors que possibiliten un millor coneixement de les diferències en els valors, rols, situacions, condicions, aspiracions i necessitats de dones i homes, la seua manifestació i interacció en la realitat que es vaja a analitzar.
- c) Dissenyar i introduir els indicadors i mecanismes necessaris que permeten el coneixement de la incidència d'altres variables la concurrència de les quals resulta generadora de situacions de discriminació múltiple en els diferents àmbits d'intervenció.
- d) Realitzar mostres prou àmplies com perquè les diverses variables incloses puguen ser explotades i analitzades en funció de la variable de sexe.
- e) Explotar les dades de què disposen de manera que es puguen conèixer les diferents situacions, condicions, aspiracions i necessitats de dones i homes en els diferents àmbits d'intervenció.
- f) Revisar i, si escau, adequar les definicions estadístiques existents a fi de contribuir al reconeixement i valoració del treball de les dones i evitar la estereotipatzió negativa de determinats col·lectius de dones.

Només excepcionalment, i mitjançant informe motivat i aprovat per l'òrgan competent, podrà justificar-se l'incompliment d'alguna de les obligacions anteriorment especificades.

Article 26. La igualtat en l'àmbit de la creació i producció artística i intel·lectual

1. Les autoritats, en l'àmbit de les seues competències, vetllaran per fer efectiu el principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en tot el concernent a la creació i producció artística i intel·lectual i a la difusió d'aquesta.
2. Els diferents organismes, agències, ens i altres estructures de les administracions públiques que de manera directa o indirecta configuren el sistema de gestió cultural, desenvoluparan les següents actuacions:
 - a. Adoptar iniciatives destinades a afavorir la promoció específica de les dones en la cultura i a combatre la seua discriminació estructural i/o difusa.
 - b. Polítiques actives d'ajuda a la creació i producció artística i intel·lectual d'autoria femenina, traduïdes en incentius de naturalesa econòmica, a fi de crear les condicions perquè es produïska una efectiva igualtat d'oportunitats.
 - c. Promoure la presència equilibrada de dones i homes en l'oferta artística i cultural pública.
 - d. Que es respecte i es garantisca la representació equilibrada en els diferents òrgans consultius, científics i de decisió existents en l'organigrama artístic i cultural.
 - e. Adoptar mesures d'acció positiva a la creació i producció artística i intel·lectual de les dones, propiciant l'intercanvi cultural, intel·lectual i artístic, tant nacional com internacional, i la subscripció de convenis amb els organismes competents.

f. En general, i a l'empar de l'article 11 de la present Llei, totes les accions positives necessàries per a corregir les situacions de desigualtat en la producció i creació intel·lectual artística i cultural de les dones.

- Llei 30/2003, de 13 d'octubre, sobre mesures per a incorporar la valoració de l'impacte de gènere en les disposicions normatives que elabore el Govern. Encara que no afecta l'àmbit local, serveix de referència i orientació per al desenvolupament de les polítiques públiques.

- Reial decret 931/2017, de 27 d'octubre, pel qual es regula la Memòria de l'Anàlisi d'Impacte Normatiu. El Reial decret indica que l'impacte de gènere analitzarà i valorarà els resultats que es puguen seguir de l'aprovació del projecte des de la perspectiva de l'eliminació de desigualtats i de la seua contribució a la consecució dels objectius d'igualtat d'oportunitats i de tracte entre dones i homes, a partir dels indicadors de situació de partida, de previsió de resultats i de previsió d'impacte recollits en la Guia Metodològica. Així mateix, es realitzarà una anàlisi dels impactes en la infància i adolescència, i en la família.

- **Llei 9/2003, de 2 d'abril, de la Generalitat Valenciana, per a la Igualtat entre Dones i Homes.**

Article 4. Principis rectors de l'acció administrativa.

1. Els poders públics valencians adoptaran les mesures apropiades per a modificar els patrons socioculturals de conducta assignats en funció del gènere, amb la finalitat d'eliminar els prejudicis, els usos i els costums de qualsevol índole basats en la idea d'inferioritat o en funcions estereotipades de dones i homes contràries al principi d'igualtat.

2. Les diferents administracions públiques adoptaran una estratègia dual basada en el principi de complementarietat de mesures d'acció positiva i les que responguen a la transversalitat de gènere. L'adopció pel Govern Valencià de mesures especials de caràcter temporal encaminades a accelerar la igualtat de facto entre la dona i l'home no es considerarà discriminatòria en la forma definida en les convencions internacionals. Aquestes mesures cessaran quan s'hagen aconseguit els objectius d'igualtat, oportunitat i tracte.

Article 4 bis. Informes d'impacte de gènere.

Els projectes normatius incorporaran un informe d'impacte per raó de gènere que s'elaborarà pel departament o centre directiu que proposa l'avantprojecte de llei o projecte de norma, pla o programa d'acord amb les instruccions i directrius que dicte l'òrgan competent en la matèria, i haurà d'acompanyar la proposta des de l'inici del procés de tramitació.

Article 48. El llenguatge no-sexista en els escrits administratius.

Les administracions públiques valencianes posaran en marxa els mitjans necessaris perquè tota norma o escrit administratiu respecten en la seua redacció les normes relatives a la utilització d'un llenguatge no-sexista.

Article 49. Dades estadístiques i investigacions.

El Consell de la Generalitat impulsarà la desagregació de dades per sexes en totes les estadístiques i investigacions que es duguen a terme en la Comunitat Valenciana, aprofundirà en l'estudi i investigació sobre la realitat social des d'una perspectiva de gènere, i donarà compte de l'evolució dels índexs d'igualtat de dones i homes en l'àmbit de la Comunitat Valenciana.

2. Normativa institucional per a aconseguir la igualtat de gènere a l'Ajuntament de Castelló:

- Instrucció de Vicealcaldia 3/10/2016 per a instar els departaments municipals sobre la necessitat d'incorporar la variable sexe en el desenvolupament de les aplicacions informàtiques.
- Instrucció de Vicealcaldia 3/10/2016 per a afavorir l'ús inclusiu del llenguatge en la documentació generada per l'Ajuntament de Castelló.
- Instrucció de la Junta de Govern Local del Procediment d'elaboració d'informes d'impacte de gènere de l'Ajuntament de Castelló aprovat el 10 de març de 2022.
- III Pla Municipal d'Igualtat d'Oportunitats de Dones i Homes (PIO). Aprovat pel Ple de l'Ajuntament el 29 de novembre de 2019.

Mesures del PIO que involucren a tots els departaments de l'Ajuntament:

Àrea 1.Canvi Institucional

Objectiu 1. Consolidar i establir un seguiment de la incorporació dels criteris de gènere i de les clàusules d'igualtat en els contractes i subvencions de l'Ajuntament de Castelló.

Objectiu 2. Secundar, mitjançant subvencions, a entitats que desenvolupen projectes amb perspectiva de gènere.

Objectiu 3. Consolidar el grau d'integració de la perspectiva de gènere en les estadístiques i dades municipals.

Objectiu 4. Incloure la perspectiva de gènere en la comunicació interna i externa de l'Ajuntament de Castelló.

Objectiu 5. Integrar la perspectiva de gènere en la política local a través del pressupost municipal amb la finalitat d'orientar el procés pressupostari a la reducció de les desigualtats de gènere.

Objectiu 6. Enfortir la transversalitat de gènere en l'administració local mitjançant la formació en igualtat d'oportunitats de dones i homes.

Objectiu 7. Consolidar les estructures necessàries per a la transversalització de la perspectiva de gènere en les polítiques municipals, tant les que afecten dinàmiques internes com les externes.

Àrea 2. Ciutat de drets

Objectiu 7: Promoure un canvi de valors mitjançant la cultura de la igualtat d'oportunitats de dones i homes

2.7.7 Convocar un premi sobre investigació històrica de les dones a Castelló

2.7.10 Incorporar la perspectiva de gènere en les valoracions dels Premis Ciutat de Castelló.

2.7.11 Impulsar una exposició anual de dones artistes a Castelló, tant utilitzant instal·lacions municipals com a espai públic urbà.

IV. Anàlisi de gènere segons l'àmbit d'actuació

Segons, el *Informe sobre la aplicació de la Ley de Igualdad en el ámbito de la cultura dentro del marco competencial del Ministerio de Cultura y Deporte* (Anllo Vento, F. 2020)¹, una de les característiques de la societat espanyola actual és l'alt grau de formació i preparació tècnica que les dones han adquirit en tots els camps, excepte en carreres de tall tecnològic. Les dones són majoria a les aules universitàries de carreres d'humanitats, ciències socials, jurídiques i en ciències de la salut. En els estudis enfocats cap a activitats relacionades amb la cultura i les arts predominen en general les dones. Tant en els ensenyaments artístics de règim especial (conservatoris de música, dansa, escoles d'art dramàtic i d'arts plàstiques i disseny, etc.) com en batxillerat d'arts i en les carreres universitàries que orienten a professions en l'àmbit cultural i artístic, les dones són majoria destacada, amb participacions pròximes o superiors al 60%. Només hi ha dues àrees en les quals les dones no aconsegueixen el 50% de l'alumnat: els ensenyaments musicals de grau superior (41,5% en 2017-2018) i les de formació professional (37,5% en 2018). Referent a això, cal alertar que, en tots dos camps, la presència de les dones està disminuint en els últims anys. En els conservatoris superiors de música les dones representaven el 47,7% l'any 2000, percentatge que havia descendit sis punts en 2019.

Aquestes xifres, no obstant això, no es projecten després en el mercat laboral, en el qual les dones ocupen tan sols el 39,1% de les ocupacions. Només en l'ocupació en activitats relacionades amb les biblioteques, els museus i els arxius les dones (55,7%) superen en percentatge als homes.

En les activitats en les quals les arts i la cultura es recolzen especialment en la tècnica i la tecnologia (com les arts gràfiques, enregistrament, reproducció de suports, edició musical, fabricació de suports i aparells d'imatge i so, instruments musicals, etc.) la participació de les dones en l'ocupació es redueix fins a un 27,1%.

Aquestes dades són indicatives que la bretxa de gènere tecnològica sobre la qual criden l'atenció diverses institucions és present també en la cultura. Sobretot, caldrà atendre aquest fet i establir mesures de correcció si es té en compte que els processos de creació i distribució i fins i tot els sistemes d'exhibició estaran cada vegada més lligats a les noves tecnologies.

En conjunt, les dades posen de manifest la progressió escalonada de la bretxa de gènere que es produeix des que les dones abandonen el món educatiu superior, on són majoria i obtenen els millors resultats. Si ací la seua presència global aconsegueix xifres pròximes al 60%, en el món laboral la representació de les dones cau fins al 39%.

1 Pot consultar-se a <https://www.culturaydeporte.gob.es/dam/jcr:e2da2c11-5e2d-40c7-bbb6-b536f4ba9d88/informe-igualdad-completo.pdf>

Finalment, la capacitat de produir continguts susceptibles de ser distribuïts en el mercat i de produir recursos econòmics per als seus titulars separa a les dones 26 punts respecte als homes. En conjunt, aquesta seqüència d'esdeveniments posa en relleu l'enorme pèrdua de capital humà i cultural que es produeix en el procés.

V. Anàlisi de gènere segons l'accés a la informació i participació

El Pla s'ha definit a través d'un procés de consulta a la ciutadania i a professionals del sector:

- S'han realitzat 388 enquestes per a consultar les preferències d'ús del temps lliure a persones que pertanyen a diferents associacions culturals, persones jubilades, entitats veïnals, cases regionals, associacions de dones, grups polítics, periodistes...
- Un total de 112 consultes a alumnat de l'UJI sobre hàbits culturals i desitjos de la població jove.
- Anàlisi d'opinió en les xarxes socials.
- Consulta a professionals del sector cultural de Castelló

Cal assenyalar que en cap de les consultes s'han recollit dades desagregades per sexe i, per tant, és important tindre en compte que l'anàlisi que es deriva de les mateixes estarà esbiaixat.

VI. Valoració global de l'impacte de gènere

	Reproductor desigualtats	Transformador de desigualtats		No identificable [NI]
		Impacte Directe [ID]	Impacte Indirecte [II]	
Segons la seua naturalesa			X	
Segons en el seu àmbit d'actuació			X	
Segons accés a la informació i participació			X	
Incorporació del llenguatge inclusiu			X	
Visibilització de dades desagregades per sexe	X		X	

Realitzar anàlisi de gènere rigorosos i adequats requereixen tindre accés a dades, informació i documentació. L'informe d'impacte de gènere és positiu perquè, encara que no es recullen les dades desagregades per sexe del procés de consulta previ, el Pla Estratègic incorpora el llenguatge inclusiu en tot el seu text. A més, una de les línies estratègiques del Pla està dirigida a projectes per la igualtat de dones i homes.

VII. Propostes per a millorar per a incorporar l'enfocament de gènere en el Pla

Tenint en compte l'exposat anteriorment, es realitzen les següents recomanacions:

1. És fonamental en futurs estudis o enquestes recollir les dades desagregades per sexe per a poder realitzar una anàlisi adequada.
2. Recollir dades desagregades per sexe de les contractacions realitzades pel Negociat de Cultura, ateses les diferents especialitats professionals, per a detectar bretxes. De la recollida de dades ha de derivar-se una anàlisi dels processos, fenòmens i factors en els quals continua ancorant-se la desigualtat entre dones i homes en el camp de la cultura.
3. Incorporar la perspectiva de gènere en l'avaluació i seguiment del Pla Estratègic.
4. Incorporar accions positives en les propostes que afavorisquen la creació artística de les dones.
5. Incorporar accions positives per a les dones en premis i distincions.
6. Mantindre un equilibri paritari entre dones i homes en la programació i en òrgans de representació.
7. Catalogar les obres dels museus de Castelló amb perspectiva de gènere.

(Document signat electrònicament al marge)